

УДК 331.4:658.5

**ВПРОВАДЖЕННЯ РИЗИКОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ У СИСТЕМУ
УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ НА ОСНОВІ МІЖНАРОДНОГО
СТАНДАРТУ ISO 45001:2018**

*Малько О.Д.¹, к.в.н., доцент,
Закоморна К.О.², к.ю.н., доцент,*

¹ *Національний університет цивільного захисту України*

² *Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого*

Найбільш ефективною, визнаною у світі стратегією забезпечення і підтримання максимально можливого рівня професійної безпеки та здоров'я є стратегія запобігання виникненню небезпек. Вона передбачає розробку запобіжних заходів безпеки шляхом реалізації процедури оцінювання відповідних ризиків на основі ризикоорієнтованого підходу. Розбудова системи організації безпеки та гігієни праці в Україні на основі ризикоорієнтованого підходу визначена «Концепцією реформування системи управління охороною праці в Україні та затвердження плану заходів щодо її реалізації», схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2018 р. № 989-р. Варто зазначити, що реалізація зазначеної Концепції в Україні має забезпечити імплементацію в національне законодавство норм європейських стандартів щодо запровадження заходів поліпшення безпеки та охорони здоров'я працівників на роботі.

Основним нормативним документом, в якому зазначені загальні принципи управління ризиками виникнення професійних небезпек, у країнах ЄС є Рамочна Директива № 89/391/ЄЕС «Щодо впровадження заходів, які сприяють поліпшенню безпеки і гігієни праці» (транспонована в законодавство України). Загальні вимоги, методологія, методи, рекомендації щодо управління ризиками в системах управління охороною праці (СУОП), а також принципи побудови СУОП і відповідна термінологія викладені у міжнародному нормативно-правовому документі – стандарті OHSAS 18001:2007 (гармонізований із законодавчою базою України). Страхові експерти з охорони праці Фонду соціального страхування зазначають, що на тих підприємствах де запроваджені міжнародні стандарти «Системи управління охороною праці», щорічно фіксується різке зниження рівня травматизму та професійної захворюваності. А умови праці стають максимально наближеними до європейських [1].

У березні 2018 року був опублікований стандарт ISO 45001:2018, який розроблений для заміни стандарту OHSAS 18001:2007. Він містить правила, які мають використовуватися для впровадження системи менеджменту охорони здоров'я і безпеки праці (ОЗ і БП). ISO 45001 побудовано за, так звану, високорівневою структурою ISO (HLS — High Level Structure), яка є спільною основою для всіх стандартів систем управління. Це забезпечує більшу узгодженість між системами різних сфер управління. Також, стандарт слідкує іншим загальним підходам побудови систем менеджменту, які вже закладено в системи управління якістю та екологією. Така побудова полегшує процес впровадження до інтегрованої системи управління на підприємстві вимог різних стандартів (ISO 9001, ISO 14001) [2]. Структура цих стандартів побудована за циклом Шухарта-Демінга (plan-do-check-act або PDCA), який відомий як методологія «Плануй-Виконуй-Перевірй-Дій», яка наведена на рис. 1. Використання цього циклу дозволяє на практиці реалізувати безперервне поліпшення безпекової складової процесів,

спрямоване на підвищення ефективності роботи організації.



Рис. 1. Методологія «Плануй-Виконуй-Перевірять-Дій»

Повний перехід на нову версію стандарту має відбутися до березня 2021 року. Призначення стандарту ISO 45001:2018 полягає в забезпеченні середовища для управління ризиками і можливостями щодо їх попередження та мінімізації випадків виникнення професійних ризиків за допомогою розробки та прийняття результативних попереджувальних заходів. Іншими словами стандарт ISO 45001:2018 передбачає широке застосування всіх елементів ризикоорієнтованого підходу. Впровадження в Україні стандарту ISO 45001:2018 є дуже актуальним питанням. Наразі гостра потреба у швидкому впровадженні стандарту ISO 45001:2018 зумовлена тим, що кількість нещасних випадків пов'язаних з виробництвом та професійними захворюваннями не зменшується, не дивлячись на проведення цілеспрямованої роботи з профілактики виробничого травматизму та профзахворювань. Так, за даними Міжнародної організації праці, щодня від нещасних випадків на виробництві або хвороб гине понад 6300 працівників – це майже 2,3 мільйона на рік. Також варто пам'ятати, що в сучасних умовах великої конкуренції споживач розраховує, серед іншого, на забезпечення безперервного надання послуг або товарів, без затримок, які виникають унаслідок нещасних випадків під час виконання працівниками функціональних обов'язків [1].

Підприємства, організації, установи, які пройшли сертифікацію за стандартом OHSAS 18001:2007, мають актуалізувати свою систему менеджменту ОЗ і БП згідно з вимогами стандарту ISO 45001:2018, оскільки останній значним чином вдосконалює механізми СУОП на основі ризикоорієнтованого підходу. Сертифікат за стандартом ISO 45001:2018 – це документальне підтвердження того, що на підприємстві є дієва система менеджменту ОЗ і БП й воно дотримується вимог європейських стандартів у сфері охорони праці [2].

ЛІТЕРАТУРА

1. А.П. Бочковський, Н.Ю. Сапожнікова. Шляхи комплексної реалізації процесу управління ризиками в системах управління охороною праці підприємств. *Вісник ЛДУБЖД*. Львів, 2019. №20. С.41-52.

2. ISO 45001:2018. Международный стандарт Системы менеджмента охраны здоровья и безопасности труда – Требования и рекомендации по применению. URL: [https://pqm-online.com/assets/files/pubs/translations/std/iso-45001-2018-\(rus\).pdf](https://pqm-online.com/assets/files/pubs/translations/std/iso-45001-2018-(rus).pdf).